

ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ

การจัดกระบวนการเรียนรู้
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การสอนแบบ

“กระบวนการพัฒนาทางปัญญา”

โดย...ครูเกษมาภา รัตนโกชน์

ครูต้นแบบ ปี 2542

วิชา สังคมศึกษา ระดับ มัธยมศึกษา

สำนักนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)

สำนักนายกรัฐมนตรื

371.102 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ส. 691 ร. “ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ”

การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การสอนแบบ “กระบวนการพัฒนาทางปัญญา”

โดย ครูเกษมาภา รัตน์ โภชน์, กรุงเทพฯ : 2545.

74 หน้า

ISBN 974-241-440-8

1. การปฏิรูปการเรียนรู้ 2. กษมาภา รัตน์ โภชน์ 3. ชื่อเรื่อง

“ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ”

การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การสอนแบบ “กระบวนการพัฒนาทางปัญญา”

โดย ครูเกษมาภา รัตน์ โภชน์

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 82 /2545

พิมพ์ครั้งที่ 1 กรกฎาคม 2545

จำนวน 2,000 เล่ม

จัดพิมพ์เผยแพร่ สำนักงานนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)

โทรศัพท์ 0-2668-7123

เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>

สำนักพิมพ์

บริษัท แคนดิดมิเดีย จำกัด

50/805-806 ถ.แจ้งวัฒนะ ปากเกร็ด นนทบุรี

โทร. 0-2503-3759, 0-2984-1110

...การใช้วิชาความรู้ควบคู่กับความสุขรอบคอบให้เข้าใจ กล่าวคือ ไม่ว่าท่านจะทำหน้าที่ทำงานใดๆ ก็ตาม นอกจากจะต้องใช้หลักวิชาเป็นเครื่องวินิจฉัยและปฏิบัติโดยเคร่งครัดแล้ว ยังจะต้องเข้าไปฟังพินิจดูงานที่ทำ โดยละเอียดด้วยการฟังพินิจนั้นก็คือ การศึกษา วิเคราะห์ วิจารณ์ ด้วยความคิดจิตใจที่ตั้งมั่นเป็นกลางปราศจากอคติให้จนเห็นชัดเจนถึงเนื้อหาขอบเขตความมุ่งหมาย ตลอดจนกฎหมายหน้าที่กฎหมายหลัง และองค์ประกอบต่างๆ โดยรอบด้าน ถ้าทุกคนตั้งใจพากเพียรกระทำตามนัยที่กล่าวนี้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ย่อท้อ ในที่สุดก็จะเกิดปัญญา คือความรู้ความเห็นที่กระจ่างในการทำงาน พร้อมทั้งแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม ที่จะใช้ปฏิบัติหรือดำเนินการต่อไปให้บรรลุผลที่พึงประสงค์โดยสมบูรณ์...

พระบรมราโชวาท ของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

24 กันยายน 2531

คำนำ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ครูต้นแบบได้ทำการศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของตน รวมทั้งพัฒนาครูเครือข่าย เพื่อเผยแพร่รูปแบบการเรียนการสอนอย่างไม่หยุดนิ่ง เพื่อให้เพื่อนครูทั้งหลายสามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ เอกสาร “ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ” นี้ เป็นเอกสารที่ครูต้นแบบ ปี 2541 และปี 2542 ได้ส่งผลการปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนของตน ที่ถลันกรอง จากประสบการณ์จริงในการจัดการเรียนการสอนออกมาเป็นแนวทาง และวิธีการที่มีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เห็นความสำคัญและมีความภูมิใจที่ได้เสนอผลงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของครูต้นแบบ เพื่อนำไปใช้เป็นแบบอย่างแก่ครูในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเก่ง ดี และเรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อยังประโยชน์ให้เกิดแก่ผู้เรียนสำคัญที่สุด และนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ และการปฏิรูปการศึกษาของชาติสืบไป

ธีระ แสง...
๑

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

กว่าจะเป็นครูต้นแบบ	1
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3
การสอนแบบ : กระบวนการพัฒนาทางปัญญา	3
การวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา	5
ขั้นตอนการเรียนการสอน	7
การเขียนแผนการสอน	14
ตัวอย่าง การเขียนแผนการสอน	14
ตัวอย่างแบบประเมิน	39
ภารกิจครูต้นแบบ เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน	59
จากครูต้นแบบขยายสู่เพื่อนครูเครือข่ายอย่างไม่หยุดยั้ง	60
แนะนำครูต้นแบบ ปี 2542	65
คณะผู้ดำเนินการ	66

ร่วมปฏิบัติการเรียนรู้กับครูต้นแบบ

การสอนแบบ

“กระบวนการพัฒนาทักษะใหญ่”

กว่าจะได้เป็นครูต้นแบบ

ครูเกษมภา รัตน์ โภชน์ เป็นครูต้นแบบ ปี 2542 เกิดเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2503 ที่อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นบุตรสาวของ นายคูสิต กับนางเหรียญทอง รัตน์ โภชน์ ได้ย้ายตามครอบครัวมาอยู่ที่ จังหวัดนครราชสีมาตั้งแต่มัธยมต้น จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเมืองปัก (ชุมชนวิทย์วิทยาการ) จนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนปักธงชัยประชานิรมิต จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปี 2519 ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์-คำนวณ ที่โรงเรียนรัตโนภาส 2 ในปี 2521 ได้เข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยครูนครราชสีมา ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง (ป.กศ. สูง) วิชาเอกสังคมศึกษา และศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (บางแสน) จังหวัดชลบุรี วิชาเอกภูมิศาสตร์ วิชาโทประวัติศาสตร์ จบการศึกษาในปี 2524

ปี 2525 รับราชการครั้งแรกที่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาในปี 2530 ได้ย้ายมารับราชการที่โรงเรียนเมืองคง อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา วิชาสังคมศึกษา จนถึงปี 2532 ได้ย้ายมารับราชการที่โรงเรียนจามทะเลสอวิทยา อำเภอจามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

การ จัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ

การสอนแบบ : กระบวนการพัฒนาทาง ปัญญา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 4
มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอน ที่ต้องพัฒนาตนเอง
ให้เป็นครูมืออาชีพ โดยมีหลักการในการดำเนินงาน 6 ประการ คือ

- ประการที่ 1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ
และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง
ระหว่างบุคคล
- ประการที่ 2 ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์
และประยุกต์ใช้ความรู้ในการป้องกันและแก้ปัญหา
- ประการที่ 3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการ
ปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่
รู้อย่างต่อเนื่อง
- ประการที่ 4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ
อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยม
อันดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

- ประการที่ 5** ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน การสอนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้และมีความรอบรู้ พร้อมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียน อาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนและแหล่งวิทยาการ ประเภทต่างๆ
- ประการที่ 6** จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ที่มีการประสาน ความร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน จึงมุ่งไปสู่การพัฒนาผู้เรียน ให้เต็มศักยภาพ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีทักษะการจัดการที่ดี มี คุณธรรมจริยธรรม และที่สำคัญที่สุดคือ รู้จักตัวเอง

การประเมินผลการเรียนที่เน้นการประเมินสภาพจริง (Authentic Assessment) และแฟ้มสะสมงาน (Portfolios) เป็นกระบวนการจัดการ เรียนการสอนวิธีหนึ่ง ที่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่มองเห็น เป็นรูปธรรมชัดเจนที่สุด ในรายวิชาสังคมศึกษา รหัสวิชา ส 503 มีการ พัฒนาปรับเปลี่ยนวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อ ให้เกิดความชัดเจนในกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยเริ่มต้น วิเคราะห์หลักสูตร จากคำอธิบายรายวิชาเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่ง เป็นหลักหรือเป็นตัวตั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา

ตัวอย่าง คำอธิบายรายวิชา ระบุว่า

- ◆ ศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพในภาคต่างๆ ของประเทศไทย ในเรื่องลักษณะทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชากร การประกอบอาชีพ และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม

- ◆ ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากร การพัฒนาคุณภาพประชากร และการใช้เทคโนโลยี

- ◆ เพื่อให้มีความเข้าใจและเห็นแนวทางการใช้ประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตระหนักในบทบาทของตน และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 1 สามารถศึกษาค้นคว้าทำโครงการ และนำเสนองาน เกี่ยวกับองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์โดยทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนภูมิศาสตร์ทางกายภาพของประเทศไทย

(เวลาเรียน 12 คาบ)

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 2 สามารถใช้ความรู้เกี่ยวกับการแบ่งภาค เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางกายภาพ และวิเคราะห์อิทธิพลของลักษณะทางกายภาพ

ที่มีต่อการดำเนินชีวิตของประชากรในภูมิภาค
ต่าง ๆ ของประเทศไทย

(เวลาเรียน 12 คาบ)

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 3 เห็นแนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อแก้
ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ ตระหนักใน
บทบาทของตน และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เพื่อพัฒนา
คุณภาพของประชากร

(เวลาเรียน 12 คาบ)

การจัดการเรียนการสอนรายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 503
ได้มีการวิเคราะห์ห้หลักสูตรจากคำอธิบายรายวิชาเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้
ของนักเรียน มีเพียง 3 จุดประสงค์การเรียนรู้เท่านั้น แต่ละจุดประสงค์
การเรียนรู้ใช้เวลาเรียนถึง 12 คาบ รวม 3 จุดประสงค์การเรียนรู้ ใช้
เวลาเรียน 36 คาบ เท่ากับ 1 ภาคเรียน

เมื่อพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า ต้องใช้เวลา
ในการเรียนมาก ซึ่งแตกต่างจากแผนการสอนโดยทั่วไปมีจุดประสงค์
การเรียนรู้มากหลายจุดประสงค์ แต่แผนการสอนชุดนี้ มีจุดประสงค์การ
เรียนรู้น้อย เพราะต้องการให้นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองมาก
ที่สุด การประเมินผลใช้วิธีการประเมินสภาพจริง (Authentic Assessment)
และแฟ้มสะสมงาน (Portfolios)

การสอนที่นำเสนอนี้ ครูได้เริ่มทดลองใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 พบว่าได้ผลดี จึงมีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพมาโดยตลอด ใช้ติดต่อกันถึง 4 ปีการศึกษา เพราะมีความเชื่อมั่นว่า แผนการสอนและเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้อยู่นี้ สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยเน้นกระบวนการจัดการด้วยตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การค้นพบตนเองว่ามีความถนัด ความต้องการอย่างไร กล้าแสดงออก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวินัยในตนเอง และมีความเป็นประชาธิปไตย

ขั้นตอนการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

นักเรียนและครูร่วมกันอภิปราย วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรูู้ และกำหนดกิจกรรมการเรียนของนักเรียน

ขั้นที่ 2 กระบวนการกลุ่ม/การปฏิสัมพันธ์กลุ่ม

ขั้นการเริ่มต้นของการจัดกิจกรรมการเรียน ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งกลุ่มภายในห้องเรียน โดยแบ่งตามภาคภูมิศาสตร์ของประเทศไทยเป็น 6 กลุ่ม และแบ่งตามความพอใจของนักเรียนเป็นการปฏิสัมพันธ์กลุ่มในห้องเดียวกัน ต่างห้อง ต่างระดับชั้นเรียน และหลังจากนั้น ก็เป็นการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ผู้ปกครอง บุคลากรในโรงเรียน และบุคคลอื่น ๆ ในเวลาต่อมา

ถ้ามีคนถามว่า ทำไมต้องแบ่งนักเรียนในห้องเดียวกัน ออกเป็น 6 กลุ่ม ตามภาคภูมิศาสตร์ แล้วเอาไปรวมกับห้องอื่น น่าจะ จัดนักเรียนห้องเดียวกันอยู่ด้วยกันเป็นภาคเดียว หรือสองภาคก็น่าจะดี กว่าง่ายกว่าที่จะแบ่งนักเรียนห้องเดียวกันเป็น 6 กลุ่ม 6 ภาค เวลาการทำงาน ของนักเรียนจะไม่ยุ่งยากหรือ เพราะนักเรียนอยู่คนละห้องอาจมี ปัญหาเรื่องการให้ความร่วมมือ ไม่รู้จักกันดีพอ นั่นเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้น ในการปฏิบัติงาน แต่สิ่งที่ได้ข้อมมาจากปัญหาที่คาดคะเนได้อย่างถูกต้อง

การจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เกิดคือ ต้องการภาวะผู้นำ โดยธรรมชาติ นักเรียนต่างระดับพบปะพูดคุยสนทนา เสนอชื่อผู้นำของแต่ละภาคเพื่อเป็นประธาน มีการออกเสียงลงมติเลือกผู้นำของภาคตน และนักเรียนแกนนำในการดำเนินงานของแต่ละภาค ร่วมมือกันใช้กระบวนการจัดการ การบริหารเวลา การวางตัวผู้นำฝ่ายต่างๆ ตามความสนใจ รุ่นน้องชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก็จะพิจารณาเลือกตามความสามารถ หรือ ความถนัด ความสนใจ หรือท้าทายความสามารถของตน เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด

ทุกฝ่ายต่างร่วมกันคิดวิเคราะห์ วางแผน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ฝึกความเป็นประชาธิปไตย ดำเนินงานพร้อมกับแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทุกขณะที่มีการทำงาน มันเป็นเรื่องที่ยากสำหรับกลุ่มนักเรียนที่เป็นผู้บริหารจัดการ แต่เมื่อใดที่งานเสร็จสิ้นลงก็รู้ว่า พวกเขาได้ประสบการณ์ที่ คุ่มค่าที่สุด ก่อนที่จะไปพบประสบการณ์ของชีวิตในวันข้างหน้าที่ยาก ลำบากกว่านี้หลายเท่า

ขั้นที่ 3 การดำเนินการจัดกิจกรรมของนักเรียน

นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ได้แก่ การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของนักเรียนทั้ง 6 กลุ่ม มีการเตรียมงาน มีดังนี้ การทำบัตรเชิญ ทำของที่ระลึก ทำจุลสาร ฝึกซ้อมการแสดง การละเล่น ประเพณีท้องถิ่น ฝึกพูดภาษาถิ่น การจัดป้ายนิทรรศการ การจัดร้านหรือซุ้มแต่ละภาค การติดต่อประสานงานเพื่อขอเช่าชุดการแสดง ชุดประจำภาค แสดงผลผลิต การจัดซื้อ จัดทำ สาธิต และจำหน่ายอาหารประจำภาค การเตรียมคนเพื่อเป็นพิธีกรประจำภาค จัดเวที สถานที่ คอยต้อนรับครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และแขกผู้มีเกียรติ ต้องเขียนป้ายประชาสัมพันธ์งาน ป้ายยินดีต้อนรับ ฯลฯ

การนำเสนอความคืบหน้าของกิจกรรมทุกระยะในชั้นเรียน เพื่อทราบปัญหา วิธีการแก้ปัญหา ปรับปรุงในส่วนที่บกพร่องและพัฒนา ส่วนที่ดีให้ดียิ่งขึ้น การซ้อมใหญ่ก่อนวันงานนิทรรศการ 1 วัน เป็นการตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงเป็นครั้งสุดท้าย เพื่อให้งานในวันพรุ่งนี้ดำเนินไปด้วยดี “นิทรรศการวัฒนธรรมไทย 6 ภาค” เป็นกิจกรรมทางวิชาการ ผสมผสานกับกิจกรรมนันทนาการ

การจัดกิจกรรมในวันงาน “นิทรรศการวัฒนธรรมไทย 6 ภาค” ได้จัดแสดงในโรงเรียน นักเรียนจะพบปัญหาต่างๆ มากมาย ซึ่งนักเรียนจะต้องร่วมกันคิดหาทางแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้ได้ จนกว่างานจะแล้วเสร็จเรียบร้อย นำผลการประเมินภาพรวมในวันงานมาแจ้งให้นักเรียนทราบในชั้นเรียน ครูต้องแสดงความชื่นชมในความสามารถ

ความร่วมมือร่วมใจของนักเรียนที่จัดงาน และประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี
นำภาคภูมิใจอย่างยิ่ง

ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมอภิปรายผลที่ได้จากการจัด
กิจกรรม “นิทรรศการวัฒนธรรมไทย 6 ภาค” สรุปปัญหาอุปสรรคตั้งแต่
เริ่มดำเนินงาน การแก้ไขในขั้นตอนต่างๆ และสรุปออกเป็นภาพรวม
เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในครั้งต่อไป ซึ่งจะเป็นตัวอย่าง
หรือแนวทางให้รุ่นน้องได้ศึกษาเตรียมการต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

สิ่งที่นักเรียนได้รับจากการทำกิจกรรมครั้งนี้ มีอะไรบ้าง
อย่างเช่น ได้รับความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ การค้นพบ
ศักยภาพของตนเอง ค้นพบทักษะ ความถนัด ความสนใจ ความรักสามัคคี
ความผูกพันฉันท์เพื่อน ฉันท์พี่น้อง ยอมรับและชื่นชมคนอื่น ยอมรับและ
เข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม
มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัย และความเป็นประชาธิปไตย

การจัดกิจกรรม “นิทรรศการวัฒนธรรมไทย 6 ภาค”
ในปีการศึกษา 2543 เป็นกรอบงานการปฏิรูปการศึกษา ที่สหวิทยาเขต
ราชสีมา ได้จัดขึ้นตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา เรื่องการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด โดยมอบให้โรงเรียน
ขามทะเลสอวิทยา เป็นผู้ดำเนินงานในนามของสหวิทยาเขตราชสีมา
ซึ่งทางโรงเรียนได้มอบหมายให้หมวดวิชาสังคมศึกษาเป็นผู้ดำเนินงาน
หมวดวิชาสังคมศึกษาจึงได้นำเอากิจกรรมการเรียนของนักเรียนที่เน้น
การบูรณาการ เรื่องการแบ่งภาคภูมิศาสตร์ของประเทศไทย ที่เคยจัด
เป็นนิทรรศการวัฒนธรรมไทย 6 ภาคมาแล้ว

ในการจัดนิทรรศการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์
ไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชสีมา ณ โรงเรียน
ขามทะเลสอวิทยา จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ 2 สิงหาคม 2543
โดยมีคณะครูอาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนต่างๆ ในมหาวิทยาลัยราชสีมา
จำนวน 9 โรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย โรงเรียนราชสีมา
วิทยาลัย 2 โรงเรียนนครราชสีมาวิทยาลัย โรงเรียนสูงเนิน โรงเรียน
กุดจิกวิทยา โรงเรียนวังรางพิทยาคม โรงเรียนสองครพิทยาคม
โรงเรียนการศึกษาพิเศษนครราชสีมา และโรงเรียนขามทะเลสอวิทยา
มีผู้เข้าร่วมงานกิจกรรมในครั้งนี้ มากกว่าทุกครั้งที่เคยจัดมา มีผู้เข้าร่วม
งานเฉพาะคนในชุมชนท้องถิ่น ผู้ปกครอง ผู้สนใจ และบุคลากรใน
โรงเรียนเท่านั้น

ความสำเร็จในการจัดนิทรรศการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
เอกลักษณ์ไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น จุดเด่นของงานอยู่ที่การจัด
นิทรรศการวัฒนธรรม 6 ภาคเป็นหลัก เพราะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่ง
เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยรู้จักแสวงหาและศึกษาหาความรู้จาก
แหล่งต่างๆ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เกิดกระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์
การบริหารจัดการ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม รู้จักบทบาท
การเป็นผู้นำและผู้ตาม เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น รู้รักสามัคคี
มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลกับสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบ มีความสุข
สนุกสนานกับการได้แสดงออกตามศักยภาพของตน มีความเชื่อมั่นและ
ภาคภูมิใจ

ซึ่งกิจกรรมนี้ สามารถบูรณาการได้กับวิชาอื่นๆ เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ศิลปศึกษา ดนตรี นาฏศิลป์ คหกรรม การบัญชี พลศึกษา คอมพิวเตอร์ และการท่องเที่ยว เป็นต้น เป็นการจัดการเรียน การสอนที่เน้น “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” โดยแท้จริงรูปแบบหนึ่ง

ขั้นที่ 4 การวัดและประเมินผลงาน

นักเรียนแต่ละกลุ่มภาคประเมินผลทุกขั้นตอน เพื่อให้การ ดำเนินงานราบรื่น เนื่องจากเป็นการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทุกคน (ประมาณ 350 - 400 คน) นักเรียนประเมินผลงานของตนเอง เพื่อน และประธานกลุ่ม ประเมินช่วงการทำงานร่วมกัน

ส่วนเพื่อนต่างกลุ่ม และครูจะประเมินในช่วงนำเสนองาน ในชั้นเรียน โดยนำเสนอทีละฝ่าย อาทิ ฝ่ายที่รับผิดชอบการจัดป้าย นิทรรศการทางวิชาการ นำเสนอข้อมูล สิ่งประดิษฐ์ที่ตกแต่งเป็นองค์ความรู้ เพื่อให้เพื่อนต่างภาคได้รับความรู้ ร่วมชื่นชม รับทราบปัญหา ร่วมเสนอแนะและให้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมสิ่งที่บกพร่องให้ดียิ่งขึ้น ก่อนที่จะ นำไปแสดงในวันงานจริง

ส่วนฝ่ายอื่น ๆ ก็ปฏิบัติลักษณะเดียวกันจนครบทุกฝ่าย ทำให้ได้ทราบความคืบหน้าของงาน เกิดความมั่นใจถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้น ได้จริงในวันงาน นอกจากจะประเมินผลในชั้นเรียนแล้ว ยังมีการประเมิน ผลงานในวันงานนิทรรศการ โดยใช้วิธีการตอบแบบสอบถาม สัมภาษณ์ผู้ ปกครอง ครู-อาจารย์ ผู้สนใจ และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมในวันงาน

“นิทรรศการวัฒนธรรมไทย 6 ภาค” เก็บข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ขั้นที่ 5 การแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา

การนำผลการประเมินแจ้งให้นักเรียนทราบในชั้นเรียนจากขั้นที่ 4 ส่วนที่บกพร่องต้องแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ครูให้กำลังใจนักเรียนที่ร่วมกันจัดนิทรรศการจนสำเร็จลงด้วยดี นักเรียนตัวแทนของภาคมารายงานความคืบหน้าในชั้นเรียนใหม่อีกครั้ง ทบทวนและประเมินผลใหม่แต่เฉพาะส่วนที่บกพร่อง และปรับผลการประเมินให้สูงขึ้น

การเขียนแผนการสอน

ตัวอย่าง

การเขียนแผนการสอนที่ 1

เรื่อง

ความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์กายภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าทำ
โครงการ และนำเสนองานเกี่ยวกับองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทาง
ภูมิศาสตร์โดยทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนภูมิศาสตร์ทางกายภาพ
ของประเทศไทย

การจัดการเรียนการสอนในแผนการสอนนี้ เพื่อให้ให้นักเรียนมี
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิศาสตร์กายภาพ องค์ประกอบของ
ภูมิศาสตร์กายภาพ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะทางธรณีวิทยา
ลักษณะภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ แร่ธาตุ และสัตว์ป่า
ซึ่งเป็นลักษณะภูมิศาสตร์กายภาพทั่วไปของโลก

กิจกรรมการเรียนการสอน เน้นที่เนื้อหาความรู้ แต่เป็นความรู้ที่
เกิดจากตัวนักเรียนเอง โดยการศึกษาเนื้อหา สามารถอธิบายลักษณะภูมิ
ประเทศของโลกในส่วนที่นักเรียนสนใจได้ เลือกรทำชิ้นงาน หุ่นจำลอง
(MODEL) ที่ให้ความรู้ลักษณะกายภาพเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่นักเรียนสนใจ

พร้อมกับค้นคว้าเขียนรายงาน และนำเสนอหน้าชั้นเรียน ชิ้นงานของนักเรียนอาจเสร็จไม่พร้อมกัน แต่ต้องอยู่ในเวลาเรียนตามที่จุดประสงค์การเรียนรู้กำหนดไว้ 12 คาบเรียน ที่ผ่านมานักเรียนเสร็จทันตามกำหนดเวลาพอดี นักเรียนส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานในเวลาว่าง ขออนุญาตผู้ปกครองมาทำงานในวันหยุด หรือนักเรียนบางคนที่บ้านอยู่ใกล้โรงเรียนได้มาทำงานตอนเย็นหลังเลิกเรียนใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียน เป็นเรื่องสำคัญมากเพราะจะช่วยให้เด็กเรียนรู้กว้างขวางขึ้นมากกว่าในหนังสือแบบเรียน ครูผู้สอนได้วางแผนการสอนจัดเตรียมสื่อ-อุปกรณ์ ตั้งแต่จัดบรรยากาศในการเรียน จัดสภาพห้องเรียน ติดแผนที่โลกขนาดใหญ่แสดง และติดรูปภาพแสดงลักษณะทางกายภาพตามผนังห้องเรียน เพื่อให้เด็กได้ศึกษาเรียนรู้ และฉายวีดิทัศน์เรื่อง การกำเนิดของโลก รวมทั้งให้บริการยืมหนังสือ เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา อาทิ พจนานุกรมรูปภาพ ไทย-อังกฤษ สีสี่ โลกของเรา (EYEWITNESS VISUAL DICTIONARIES) หนังสือเรื่อง ภูมิทัศน์มหัศจรรย์ของโลก ของ ริคเตอร์ ใดเจตส์ และหนังสือเรื่อง โลกพิศดาร แดนพิศวง ของ ริคเตอร์ ใดเจตส์ รวมทั้งเอกสารจากสมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทยมากกว่า 10 เล่ม เสนอแนะให้นักเรียนไปค้นคว้าหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (INTERNET)

การทำชิ้นงาน รุ่นจำลอง (MODEL) แสดงลักษณะภูมิศาสตร์กายภาพเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่นักเรียนสนใจ ซึ่งนักเรียนสามารถเลือกทำงานเดี่ยว ทำงานคู่ หรือทำงานเป็นกลุ่ม 3 คน แล้วแต่ศักยภาพของนักเรียน ครูผู้สอนได้ให้บริการอุปกรณ์ต่างๆ ได้แก่ พู่กันระบายสี จาน

ผสมสี และสีสำหรับใช้ระบายหุ่นจำลองมีเฉพาะแม่สี มีสีแดง สีขาว สีเหลือง สีน้ำเงิน และสีดำ นักเรียนต้องศึกษาการให้สีแสดงสัญลักษณ์ ลักษณะภูมิประเทศแบบต่างๆ เป็นอย่างดี ใช้หลักการผสมสีที่เคยเรียนมาแล้วในวิชาศิลปะศึกษาได้อย่างถูกต้อง

ผลงานของนักเรียนส่วนใหญ่ทำได้ดี และใช้สีแสดงลักษณะภูมิศาสตร์ทางกายภาพได้ชัดเจนสวยงามเป็นที่น่าพอใจ ชิ้นงานของนักเรียนบางคนมีความประณีต สวยงาม แสดงถึงความตั้งใจ พอใจในการทำชิ้นงานนี้ ผลงานที่ออกมาจึงได้บ่งบอกถึงความสามารถทางศิลปะ ครูผู้สอนได้เรียกมาพูดคุย สอบถามความรู้สึกในการทำงาน และแสดงความชื่นชม

ผลงานหุ่นจำลอง (MODEL) ลักษณะภูมิศาสตร์กายภาพแบบต่างๆ ของนักเรียนได้ตั้งแสดงถาวรไว้ในห้องหมวดวิชาสังคมศึกษา ซึ่งได้รับความสนใจจากคณะครู-อาจารย์โรงเรียนต่าง ๆ ที่มาเยี่ยมชมดูงานหมวดวิชาสังคมศึกษาอยู่เป็นประจำ ได้รับคำชมเชยว่า ผลงานดังกล่าวเป็นการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนที่ให้ความรู้ทางวิชาการและเป็นผลงานทางศิลปะ นอกจากนั้น ได้นำผลงานหุ่นจำลองเหล่านี้ ไปจัดแสดงในงานนิทรรศการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสหวิทยาเขตราชสีมา ณ โรงเรียนขามทะเลสอวิทยา วันที่ 2 สิงหาคม 2543

เพื่อให้เกิดความชัดเจนในกระบวนการจัดการเรียนการสอน แผนการสอนที่ 1 ครูผู้สอนได้นำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นขั้นตอน ดังนี้

แผนการสอนที่ 1

เรื่อง

ความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์กายภาพ

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถศึกษาค้นคว้าทำโครงการ และนำเสนองานเกี่ยวกับองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์โดยทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนภูมิศาสตร์ทางกายภาพของประเทศไทย

2. ภาระงาน

- 2.1 การนำเสนอรายงานผลการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน
- 2.2 ทำชิ้นงาน หุ่นจำลอง (MODEL) ลักษณะภูมิศาสตร์กายภาพของโลก
- 2.3 บันทึกผลเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า
- 2.4 นำเสนอผลงานจากการศึกษาและการปฏิบัติงาน

3. เนื้อหา

ความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ทางกายภาพ องค์ประกอบของภูมิศาสตร์กายภาพของโลก

- 3.1 ลักษณะภูมิประเทศ
- 3.2 ลักษณะทางธรณีวิทยา

3.3 ลักษณะภูมิอากาศ

3.4 ทรัพยากรธรรมชาติ

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

4.1 นักเรียนดูรูปภาพลักษณะภูมิประเทศแบบต่าง ๆ ได้แก่ ภาพทะเลทราย ภูเขาไฟ น้ำตก แกรนด์แคนยอน และภาพทะเลสาบรูปแอก เป็นต้น นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น ว่ารูปภาพต่าง ๆ ที่ได้ดูมีลักษณะอย่างไรบ้าง ตามความคิดของนักเรียน และครูช่วยเสริมให้ความรู้ที่ถูกต้องเพิ่มเติม

4.2 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนทราบว่าเมื่อเรียนเรื่องความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์กายภาพ นักเรียนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับลักษณะทางภูมิศาสตร์กายภาพโดยทั่วไปของโลก ดังนี้

4.2.1 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะทางธรณีวิทยา

4.2.2 ลักษณะภูมิอากาศ

4.2.3 ทรัพยากรธรรมชาติ

ความรู้เรื่องลักษณะภูมิศาสตร์กายภาพโดยทั่วไปเหล่านี้
เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนภูมิศาสตร์กายภาพของประเทศไทย

4.3 นักเรียนศึกษาคู่มือวิทัศน์ เรื่องการกำเนิดของโลก (ให้ความรู้เรื่อง ลักษณะทางกายภาพของพื้นผิวโลก อาทิ อายุทางธรณีวิทยา เปลือกโลก รอยเลื่อนและการโค้งงอ การเกิดภูเขา ภูเขาไฟ วัฏจักรหิน-แร่ การเกิดหินอัคนี-หินแปร-หินตะกอน การเกิดถ้ำ ธารน้ำแข็ง แม่น้ำ ทะเลสาบ หนองบึง น้ำใต้ดิน แนวชายฝั่งทะเล พื้นมหาสมุทร ทะเล และสภาพ

ภูมิอากาศ เป็นต้น) และนักเรียนสามารถศึกษารายละเอียดลักษณะทางกายภาพของพื้นผิวโลก จากหนังสือ พจนานุกรมรูปภาพไทย-อังกฤษ สีสี่โลกของเรา (EYEWITNESS VISUAL DICTIONARIES) หนังสือ ภูมิทัศน์มหัศจรรย์ของโลก และหนังสือ โลกพิศดาร แดนพิศวง ของ ริคเตอร์ส ไคเจสท์ ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับวีดิทัศน์เรื่อง การกำเนิดของโลก

4.4 นักเรียนศึกษา เรื่องความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์กายภาพ ทำชิ้นงานโดยเลือกรูปภาพลักษณะภูมิศาสตร์กายภาพแบบใดแบบหนึ่งที่สนใจ เป็นต้นแบบ การทำชิ้นงานอาจทำเดี่ยว ทำเป็นคู่ หรือทำเป็นกลุ่ม 3 คน แล้วแต่ความต้องการและศักยภาพของนักเรียน

4.5 นักเรียนเขียนโครงงาน การสร้างหุ่นจำลอง (MODEL) ลักษณะภูมิศาสตร์กายภาพ

4.6 นักเรียนคิดพิจารณาเลือกใช้วัสดุชนิดต่าง ๆ ที่จะมาสร้างเป็นหุ่นจำลอง (MODEL) และลงมือสร้างหุ่นจำลอง (MODEL) ตามขั้นตอนที่เขียนไว้ในโครงงานจนแล้วเสร็จ

4.7 นักเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง ซึ่งการประเมินตนเองของนักเรียนจะทำให้ครูผู้สอนทราบลักษณะนิสัยการทำงาน และศักยภาพของนักเรียน

4.8 นักเรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูลการใช้สีแสดงสัญลักษณ์ในหุ่นจำลอง (MODEL) ที่สร้างแล้วลงมือระบายสีให้เหมือนจริงมากที่สุด

4.9 นักเรียนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและทำความเข้าใจลักษณะภูมิศาสตร์กายภาพในหุ่นจำลอง (MODEL) ของตนให้ดี แล้วจึงลงมือเขียนคำอธิบายให้ถูกต้อง สะอาด และเรียบร้อย เพื่อเตรียมนำเสนอหน้าชั้น และส่งครู

4.10 นักเรียนนำเสนอหุ่นจำลอง (MODEL) ลักษณะภูมิศาสตร์ ภายภาพหน้าชั้นเรียน เพื่อน ครูร่วมรับฟัง ซักถาม และประเมินผล ผู้นำเสนอทราบผลการประเมินเป็นที่น่าพอใจและภาคภูมิใจ แล้วจึงนำชิ้นงานโครงการส่งครู กรณีที่ยังมีข้อบกพร่องอยู่ผู้นำเสนอจะขอเข้าไปปรับปรุงใหม่ แล้วนำกลับมานำเสนอใหม่อีกครั้ง เป็นการปรับปรุงพัฒนางาน และปรับเปลี่ยนคะแนนประเมินผลให้ใหม่

4.11 นักเรียนกับครูร่วมกันอภิปรายสรุปลักษณะภูมิศาสตร์ทาง ภายภาพทั่วไปของโลก

4.12 นักเรียนทดสอบหลังเรียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 1

5. สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนและเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญ สำหรับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ควรให้ข้อมูลศึกษาค้นคว้ามากที่สุด ซึ่งแผนการสอนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์กายภาพ ได้ใช้สื่อการเรียนการสอนและเครือข่ายการเรียนรู้ ดังนี้

5.1 รูปภาพลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งภาพจิจเซอร์ ที่แสดงทิวทัศน์ลักษณะต่างๆ

5.2 หนังสือเอกสารทางวิชาการ ที่เกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ของโลก

5.2.1 พจนานุกรมรูปภาพ ไทย - อังกฤษ สีสี โลกของเรา (EYEWITNESS VISUAL DICTIONARIES)

5.2.2 ภูมิทัศน์มหัศจรรย์ของโลก ของ ริคเตอร์ส ไคเจสท์

5.2.3 โลกพิศดาร แดนพิศวง ของ ริดเดอร์ส ไตเจสต์

- 5.3 แผนที่โลก แสดงลักษณะกายภาพ และแสดงการแบ่งเขตภูมิภาค
- 5.4 วัตถุประสงค์เรื่อง การกำเนิดของโลก
- 5.5 ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (INTERNET)

6. ชิ้นงาน/หลักฐาน/ผลงาน

- 6.1 ชิ้นงาน หุ่นจำลอง (MODEL) ลักษณะภูมิศาสตร์กายภาพของโลก
- 6.2 เอกสาร อธิบายรายละเอียดของหุ่นจำลอง (MODEL) ซึ่งเป็นผลการศึกษาค้นคว้า รายบุคคล เป็นคู่ และเป็นกลุ่ม
- 6.3 โครงงาน
- 6.4 ผลการประเมินตนเองการสร้างหุ่นจำลอง (MODEL) และผลการประเมินการนำเสนอผลงาน

7. เครื่องมือวัดและประเมินผล

- 7.1 ชื่อเครื่องมือ
 - 7.1.1 แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง
 - 7.1.2 แบบประเมินการนำเสนอผลงาน
 - 7.1.3 แบบทดสอบหลังเรียน
- 7.2 เกณฑ์การประเมินผล เกณฑ์ผ่านการประเมินจากเครื่องมือวัดร้อยละ 60 ขึ้นไป

ตัวอย่าง

การเขียนแผนการสอนที่ 2

เรื่อง

การแบ่งภาค เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางกายภาพที่มี อิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชากรภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถใช้ความรู้เกี่ยวกับการแบ่งภาค เปรียบเทียบลักษณะทางกายภาพ และวิเคราะห์อิทธิพลของลักษณะทางกายภาพ ที่มีต่อการดำเนินชีวิตของประชากรในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย

การจัดการเรียนการสอน โดยใช้การบูรณาการ ใน 2 รายวิชาที่มีเนื้อหาเดียวกัน เรื่อง การแบ่งภาคภูมิศาสตร์ของประเทศไทย รายวิชา ประเทศของเรา 1 รหัสวิชา ส 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และรายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 503 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้ กระบวนการจัดการของนักเรียน

การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียน ได้จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนศึกษา จัดห้องเรียนโดยแขวนแผนที่ทั้ง 6 ภาค ซึ่งเป็นแผนที่กายภาพแสดงลักษณะภูมิประเทศ แหล่งท่องเที่ยว สถานที่สำคัญของแต่ละภาค และแผนที่การแบ่งภูมิภาคแสดงการแบ่งเขตจังหวัดในภาคต่าง ๆ อย่างชัดเจน การประกอบอาชีพของประชากร

นอกจากใช้แผนทีในห้องเรียนแล้ว ยังจัดตั้งนิทรรศการแสดงผลผลิตของทีระลึภาคต่างๆ งานประดิษฐ์จากวัสดุในท้องถิ่นของแต่ละภาค รวมทั้งรูปภาพทิวทัศน์ ลักษณะภูมิประเทศของภาคต่างๆ การประกอบอาชีพของประชากร ได้แนะนำให้นักเรียนศึกษาลักษณะภูมิภาคต่างๆ จากหนังสือสารคดีการท่องเที่ยวไทย และในอินเทอร์เน็ต (INTERNET) มีนักเรียนหลายกลุ่มที่ค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต และได้จัดทำเป็นจุลสารสำหรับแจกและเผยแพร่ให้แก่ผู้เข้าร่วมงานนิทรรศการแสดงผลพัฒนาธรรมไทย 6 ภาค เรื่องการแต่งกายประจำภาคต่างๆ ชุดการแสดงของแต่ละภาคทางโรงเรียนได้ทำหนังสือทางราชการขอความอนุเคราะห์ จากโรงเรียนต่างๆ ที่บริการให้ยืม-เช่าชุดเครื่องแต่งกาย และยังมีเครื่องแต่งกายบางส่วนที่นักเรียนหามาเอง โดยจะสืบค้น หรือสอบถามจากร้านค้าใกล้บ้านที่พอจะยืมมาใช้สวมใส่ในวันงานแสดงนิทรรศการ

เนื่องจากแผนการสอนนี้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนใช้กระบวนการจัดการ โดยยึดทฤษฎีการศึกษาของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) “การเรียนรู้โดยการกระทำ” (Learning by Doing) มาเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ที่กำหนดไว้ 12 คาบ ซึ่งนักเรียนจะต้องบริหารเวลาเรียนเอง ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน เพื่อจัดเตรียมดำเนินงาน จนถึงวันจัดนิทรรศการ

แผนการสอนที่ 2

เรื่อง

การแบ่งภาคเพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางกายภาพที่มี
อิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชากรภูมิภาคต่างๆ
ของประเทศไทย

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถใช้ความรู้เกี่ยวกับการแบ่งภาค เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางกายภาพ และวิเคราะห์อิทธิพลของลักษณะทางกายภาพ ที่มีต่อการดำเนินชีวิตของประชากรในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

2. ภาระงาน

2.1 เขียนแผนที่มโนทัศน์แสดงการแบ่งภาคภูมิศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย

2.2 การทำชิ้นงาน หุ่นจำลอง (MODEL) ภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย

2.3 จัดทำแฟ้มสารสนเทศข้อมูล เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชากรในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ

2.4 จัดนิทรรศการแสดงวัฒนธรรมไทย 6 ภาค

2.5 รายงานผลการจัดนิทรรศการวัฒนธรรมไทย 6 ภาค

3. เนื้อหา

ลักษณะทางกายภาพ สังคมวัฒนธรรม ประชากร อาชีพของ ประชากร ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการประกอบอาชีพ ปัญหาและการแก้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประชากรของภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

4.1 นักเรียนดูรูปภาพธรรมชาติ ทิวทัศน์สถานที่ท่องเที่ยวของ ประเทศไทยที่สวยงาม และถามว่า นักเรียนมีความสนใจไปท่องเที่ยวที่ไหน ในประเทศไทย เพราะอะไร ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะมีความคิดแตกต่างกัน ซึ่งครูควรให้นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ ให้มากที่สุด

ครูนำเสนอแผนที่แสดงลักษณะกายภาพของประเทศไทย ภาคต่างๆ (ของสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ หรือ พว.) ที่แสดง ลักษณะภูมิประเทศ สถานที่ท่องเที่ยวของแต่ละภาคไว้ในแผนที่อย่างชัดเจน

4.2 นักเรียนแบ่งกลุ่มหรือกลุ่มเดิมศึกษาค้นคว้าข้อมูล เนื้อหา สารสนเทศภูมิศาสตร์ประเทศไทย จากแผนที่รัฐกิจ แผนที่กายภาพ เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย และสไลด์ เรื่อง ภูมิศาสตร์ประเทศไทย โดยให้แต่ละกลุ่มรับผิดชอบ

กลุ่มละ 1 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้

4.3 นักเรียนรายบุคคล หรือกลุ่ม (ภาคต่าง ๆ) เขียนแผนที่โม
ทัศน์ของประเทศไทย หรือจัดทำหุ่นจำลอง (MODEL) แสดงลักษณะต่าง ๆ
ดังนี้

4.3.1 การแบ่งภาคทางภูมิศาสตร์

4.3.2 ลักษณะภูมิประเทศ

4.3.3 ลักษณะภูมิอากาศ

4.3.4 แหล่งทรัพยากรที่สำคัญ

4.3.5 การกระจายของประชากร

4.4 นักเรียนแต่ละกลุ่ม จัดทำเพิ่มสารสนเทศข้อมูลและอภิปราย
เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของประชากรใน
ภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยตามหัวข้อ ดังนี้

4.4.1 ลักษณะภูมิประเทศ

4.4.2 ลักษณะภูมิอากาศ

4.4.3 แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ

4.4.4 ลักษณะสังคมวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของประชากร

4.5 กำหนดให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันจัดนิทรรศการแสดง
วัฒนธรรมไทย 6 ภาค ในลักษณะ ดังนี้

- 4.5.1 จัดป้ายนิทรรศการ ให้ความรู้ทางวิชาการของภาคต่างๆ
- 4.5.2 เสนอข้อมูลของภาคต่างๆ ที่กลุ่มเลือกจัดนิทรรศการ
- 4.5.3 งานกลุ่มของภาคต่างๆ ที่จัดออกร้าน ได้แก่ สาธิตอาหารพื้นเมือง การละเล่นพื้นเมือง กีฬาพื้นเมือง วัฒนธรรมพื้นเมือง ภูมิปัญญาท้องถิ่น การแต่งกายประจำภาค เล่านิทานพื้นบ้าน ของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมืองประจำภาค

4.6 นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ และพิจารณาเลือกรูปแบบการจัดขบวนการแสดงของภาคต่างๆ จากวิดิทัศน์เรื่อง การท่องเที่ยวไทยกับวัฒนธรรมประเพณีพื้นเมือง 12 เดือน

4.7 นักเรียนร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงพื้นบ้านของภาคต่างๆ ที่ชนะเลิศการประกวดคนรุ่นใหม่ประหยัดไฟ 10 อันดับที่มีการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) จัดขึ้น และวิดิทัศน์ชุด อะเมซิงไทยแลนด์ ปีการศึกษา 2541 เป็นนิทรรศการวัฒนธรรมไทย 6 ภาค ที่เป็นกิจกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เน้นกระบวนการจัดการของนักเรียนเป็นกิจกรรมทางวิชาการผสมผสานกันกับกิจกรรมนันทนาการ

4.8 นักเรียนแต่ละกลุ่ม (ภาคต่างๆ) ร่วมกันวางแผน และส่งรายละเอียดการจัดเตรียมงาน ฝึกซ้อมกิจกรรมต่างๆ ที่จะจัดนิทรรศการวัฒนธรรมไทย 6 ภาค

4.9 แต่ละภาคฝึกซ้อมการแสดง การละเล่นประจำภาค ครูให้คำปรึกษาแนะนำ ถ้านักเรียนมีปัญหา

4.10 นักเรียนนำเสนอผลความก้าวหน้าจากการเตรียมงาน การฝึกซ้อมการแสดง การจัดป้ายนิทรรศการทางวิชาการ ขบวนแห่ต่างๆ

ซึ่งครูให้คำแนะนำในส่วนที่ยังบกพร่อง เพื่อให้การเตรียมงานพร้อมที่สุด
เมื่อถึงวันจัดนิทรรศการ จะได้ดำเนินไปด้วยดี

4.11 นักเรียนวิเคราะห์ประเมินผลงานที่จัดเตรียมและช่วยกัน
แก้ไขข้อบกพร่อง เริ่มเตรียมจัดร้านหรือซุ้มของแต่ละภาค และมีการ
ซ้อมใหญ่ขบวนแห่ของแต่ละภาคก่อนวันแสดงจริง 1 หรือ 2 วัน เพื่อดู
ความพร้อมเป็นครั้งสุดท้าย ถ้าข้อบกพร่องก็จะได้รับแก้ไขปรับปรุง

4.12 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
จัดนิทรรศการวัฒนธรรมไทย 6 ภาค ตามวัน เวลาที่กำหนด โดยมีพิธีเปิด
อย่างเป็นทางการ ใช้เวลาในภาคเช้าทั้งหมด ครึ่งวัน และนักเรียนแต่ละ
กลุ่มจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานของภาคต่างๆ

4.13 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ และต้องมีการประเมินผลการทำงานกลุ่ม ใน
ขณะเดียวกันบุคลากรทั้งหมดรวมทั้งผู้ปกครอง ผู้สนใจ ครู-อาจารย์
และนักเรียน ร่วมประเมินการจัดนิทรรศการวัฒนธรรมไทย 6 ภาค และ
วิเคราะห์ข้อมูลผลการจัดนิทรรศการ

4.12 นักเรียนรายงานผลและร่วมกันอภิปรายสรุปผลการจัด
นิทรรศการครั้งนี้ ตามความคิดเห็นของนักเรียน และผลการวิเคราะห์
ข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกิจกรรมในครั้งนี้ นักเรียน เสนอแนะเพื่อ
ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการจัดนิทรรศการในครั้งต่อไป

4.13 การประเมินผล ซึ่งประเมินทั้งภาคปฏิบัติและภาคความรู้
ดังนี้

4.13.1 ประเมินผลการทำงานร่วมกันของนักเรียน

4.13.2 ประเมินผลการจัดงานของแต่ละภาค ตั้งแต่
ขบวนแห่ การแต่งกาย การจัดร้าน (สินค้าและอาหาร) ป้ายนิทรรศการ และ
การแสดงบนเวที

4.13.3 ทดสอบหลังเรียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 2

5. สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนและเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ควรให้ข้อมูลศึกษาค้นคว้ามากที่สุด ซึ่งแผนการสอนที่ 2 การแบ่งภาคเพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชากรภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย ได้ใช้สื่อการเรียนการสอนและเครือข่ายการเรียนรู้ ดังนี้

5.1 รูปภาพลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งภาพจิกรเซอร์ ที่แสดงทิวทัศน์ของภาคต่าง ๆ

5.2 หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา รายวิชา สังคมศึกษา ส 503 ของสำนักพิมพ์ต่างๆ

5.3 วารสาร นิตยสารการท่องเที่ยวไทย การท่องเที่ยวภาคต่างๆ และเอกสารจากสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประจำจังหวัด นครราชสีมา

5.4 แผนที่ประเทศไทย แสดงลักษณะทางกายภาพ แสดงการแบ่งภูมิภาค และแสดงเส้นทางรถยนต์

5.5 แผนที่ภาคต่างๆ ทั้ง 6 ภาค แสดงลักษณะภูมิประเทศ และ

การแบ่งภูมิภาค ซึ่งมีรูปภาพสถานที่สำคัญ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคต่างๆ ซึ่งเป็นของสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

5.6 วิดีทัศน์ 3 เรื่อง ได้แก่

- 5.6.1 คนรุ่นใหม่ประหยัดไฟ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต
- 5.6.2 อะเมซิงไทยแลนด์ นิทรรศการวัฒนธรรมไทย 6 ภาครายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 503
- 5.6.3 การท่องเที่ยวไทยกับวัฒนธรรมไทยประเพณีพื้นบ้าน 12 เดือน

5.7 สไลด์ภูมิศาสตร์ประเทศไทย 2 ชุด

5.8 ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (INTERNET)

6. ผลงาน/ชิ้นงาน/หลักฐาน

- 6.1 แผนที่โน้ตบุ๊ก
- 6.2 หุ่นจำลอง (MODEL) แสดงลักษณะภูมิประเทศภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย
- 6.3 แฟ้มสารสนเทศข้อมูลแสดงลักษณะทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชากรในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ
- 6.4 การจัดนิทรรศการวัฒนธรรมไทย 6 ภาค
- 6.5 สรุปผลการจัดนิทรรศการวัฒนธรรมไทย 6 ภาค

7. เครื่องมือวัดและประเมินผล

7.1 ชื่อเครื่องมือ

- 7.1.1 แบบประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม
- 7.1.2 แบบประเมินการนำเสนอผลงาน
- 7.1.3 แบบประเมินการจัดป้ายนิเทศ
- 7.1.4 แบบประเมินแผนทีมโน้ตส์
- 7.1.5 แบบประเมินหุ่นจำลองแผนที่ภาค
- 7.1.6 แบบประเมินงานนิทรรศการ
- 7.1.7 แบบประเมินแฟ้มสารสนเทศข้อมูล
- 7.1.8 แบบทดสอบหลังเรียน

7.2 เกณฑ์การประเมินผล

กำหนดเกณฑ์ในการประเมินการปฏิบัติงาน และแบบทดสอบ
หลังเรียน ร้อยละ 60 ขึ้นไป

ตัวอย่าง

การเขียนแผนการสอนที่ 3

เรื่อง

การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นแนวทางในการใช้เทคโนโลยี เพื่อแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ ตระหนักในบทบาทของตน และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร

การจัดการเรียนการสอนในแผนการสอนนี้ เน้นให้นักเรียนศึกษา และสำรวจปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน ในโรงเรียนหรือในชุมชนท้องถิ่น เพื่อจัดทำโครงการหรือโครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ซึ่งนักเรียนจะได้ทราบความเป็นมาของปัญหาชุมชนท้องถิ่น และเกิดความตระหนักในความเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น นำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียน เนื่องจากแผนการสอนนี้ได้กำหนดเนื้อหา เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่างๆ และการใช้เทคโนโลยีมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ครูผู้สอนแนะนำแหล่งเรียนรู้ที่สามารถให้ข้อมูลเนื้อหา จากเอกสารทางวิชาการของกรมป่าไม้ หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 503 รวมทั้งวารสารสิ่งแวดล้อมต่างๆ

สำหรับโครงการ/โครงการงาน ซึ่งเป็นชิ้นงานที่สำคัญในแผนการสอนนี้ นักเรียนต้องเริ่มศึกษาโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่นของรุ่นพี่จากปีการศึกษา 2541-2542 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการ

เมื่อนักเรียนลงมือทำโครงการ/โครงการงานอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้หรือเครือข่ายการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของนักเรียนคือ ชุมชนท้องถิ่นที่นักเรียนต้องลงไปศึกษาหาข้อมูลที่แท้จริง จัดการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอเพื่อเป็นกรณีศึกษาปัญหาชุมชนท้องถิ่น และเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

แผนการสอนที่ 3

เรื่อง

การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

เห็นแนวทางในการใช้เทคโนโลยี เพื่อแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ
ตระหนักในบทบาทของตน และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
ในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร

2. ภาระงาน

2.1 นักเรียนสำรวจปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน ใน
โรงเรียนหรือในชุมชนท้องถิ่น

2.2 จัดทำโครงการ/โครงการ การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
ในท้องถิ่น

2.3 รายงานผลการจัดทำโครงการ/โครงการ การอนุรักษ์และ
พัฒนาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

3. เนื้อหา

3.1 การนำเทคโนโลยีมาใช้ ในการอนุรักษ์และแก้ปัญหา
ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ สัตว์ป่า แหล่ง
ท่องเที่ยว ฯลฯ

3.2 คุณภาพชีวิตของประชากรไทย

3.3 บทบาทของนักเรียนต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
ในท้องถิ่น

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

4.1 ให้นักเรียนอ่านข่าว การตัดไม้ทำลายป่า ที่เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่วิกฤติในประเทศไทย นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงสาเหตุของปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า ได้แก่ อุทกภัย ภาวะแห้งแล้ง ไฟป่า สัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ ต้นน้ำลำธารถูกทำลายและหน้าดินถูกทำลาย เป็นต้น

4.2 นักเรียนชมวิดีโอที่สนธิเรื่อง การสำรวจทรัพยากรธรรมชาติด้วยดาวเทียม จบให้ช่วยกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการอนุรักษ์ พัฒนา และแก้ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็น การเกิดปัญหา การอนุรักษ์ การพัฒนา การนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสม

4.3 นักเรียนแต่ละคนออกสำรวจปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่นของตน และนำเสนอในห้องเรียน ร่วมแสดงความคิดเห็น เรียงลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อทำโครงการ

4.4 นักเรียนร่วมกันศึกษาสื่อต่าง ๆ ได้แก่ เอกสาร ภาพโปสเตอร์ วิดิทัศน์ และวารสารที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตามความสนใจ และสรุปเรื่องที่น่าสนใจเป็นพิเศษ มีความคิด มีความต้องการที่จะแก้ปัญหามลพิษ

4.5 นักเรียนรวมกลุ่มกันตามปัญหาที่สนใจแล้วร่วมศึกษาโครงการ/โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 รุ่นที่แล้ว และร่วมกันเขียนโครงการ

4.6 สมาชิกกลุ่มช่วยกันคิด และเขียนโครงการกลุ่ม ซึ่งจะต้องศึกษาข้อมูลและแก้ปัญหา โดยมีขอบข่ายงาน ดังนี้

- 4.6.1 ชื่อโครงการ (สิ่งที่ต้องการทำ, ปัญหาที่ต้องการแก้ไข)
- 4.6.2 เหตุผลและความสำคัญของโครงการ
- 4.6.3 จุดประสงค์
- 4.6.4 เป้าหมาย
- 4.6.5 วิธีการดำเนินการ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน(เรียงลำดับก่อนหลัง) ผลการปฏิบัติ
- 4.6.6 สถานที่ดำเนินการ
- 4.6.7 ระยะเวลา
- 4.6.8 งบประมาณ (ค่าใช้จ่าย, การหาทุน, ผู้สนับสนุน)
- 4.6.9 ผู้รับผิดชอบ (รายชื่อสมาชิกกลุ่ม)
- 4.6.10 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 4.6.11 ผลที่คาดว่าจะได้รับ (หลังจากทำโครงการนี้สำเร็จ, ได้ชิ้นงาน, ความสำเร็จ)
- 4.6.12 การติดตามและประเมินผล (ขั้นตอนและผลการปฏิบัติงาน)
- 4.6.13 ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา และความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา
- 4.6.14 ความเห็นของผู้ปกครอง (ถ้ามี)

4.6.15 ลงชื่อประธาน หัวหน้าคณะทำงาน

4.6.16 วัน เดือน ปี (ที่เสนอโครงการ)

4.7 แต่ละกลุ่มนำเสนอเค้าโครงของโครงการ/โครงการ เพื่อให้ครูและเพื่อนวิทยากรวิจารณ์ แสดงความคิดเห็น หรือให้คำแนะนำ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

4.8 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมวางแผนดำเนินงานตามโครงการ/โครงการ

4.9 นักเรียนแต่ละกลุ่มเตรียมเอกสาร จัดพิมพ์/โรเนียว เมื่อเสร็จแล้วนำเอกสารแจกสมาชิกกลุ่ม เพื่อออกสำรวจเก็บข้อมูล

4.10 นักเรียนแต่ละกลุ่ม ดำเนินงานตามโครงการที่วางไว้ตามขั้นตอน ตามระยะเวลาที่กำหนด มีการเก็บข้อมูล บันทึกภาพ (ถ้ามี) และประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ

4.11 แต่ละกลุ่มสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการ

4.12 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการปฏิบัติงานตามโครงการแบบ Symposium โดยใช้สื่อประกอบการนำเสนอผลงาน ได้แก่ ป้ายนิเทศ รูปภาพ แผนภูมิ แผนภาพ กราฟ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นหลักฐานต่าง ๆ ตามประเด็นสำคัญ ดังนี้

4.12.1 เหตุผลและความสำคัญในการจัดทำโครงการ

4.12.2 วิธีการ ขั้นตอนในการดำเนินงาน

4.12.3 ผลการดำเนินงาน

4.12.4 ปัญหาอุปสรรค

4.12.5 ข้อเสนอแนะ /การแก้ปัญหา

- ตัวอย่าง** หัวเรื่อง 1. โครงการทำความสะอาดอาคารวิทยาศาสตร์
2. โครงการปลูกต้นกระถินออสเตรเลียในพื้นที่ดินเค็ม
 3. โครงการแยกขยะในโรงเรียน

5. สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนและเครือข่ายการเรียนรู้ ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย และนำเทคโนโลยีมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งแวดล้อม ได้แก่

5.1 เอกสาร, โปสเตอร์ และวีดิทัศน์ ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกรมป่าไม้

5.2 วีดิทัศน์เรื่อง การสำรวจทรัพยากรธรรมชาติด้วยดาวเทียม จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

5.3 หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา สังคมศึกษา ส 503

5.4 สื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภทที่เขียนเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ และวารสารการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

5.5 รูปภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีต่างๆ ที่ทำลายและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

5.6 แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สถานที่ และบุคคล ที่ให้ข้อมูลความรู้ เป็นประโยชน์ต่อการทำโครงการ/โครงการของนักเรียน

6. ผลงาน/ชิ้นงาน/หลักฐาน

6.1 แบบสำรวจสภาพปัญหา

6.2 ผลการสรุปข้อมูล จากแบบสำรวจสภาพปัญหา

6.3 โครงการ/โครงการงาน

6.4 รายงานสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการ

7. เครื่องมือวัดและประเมินผล

7.1 ชื่อเครื่องมือ

7.1.1 แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

7.1.2 แบบประเมินโครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

7.1.3 แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

7.1.4 แบบทดสอบหลังเรียน

7.2 เกณฑ์การประเมินผล เกณฑ์การผ่านเกณฑ์ในการประเมิน
จากงานปฏิบัติ และแบบทดสอบหลังเรียน ร้อยละ 60 ขึ้นไป

ตัวอย่าง

แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง “การสร้างหุ่นจำลองลักษณะภูมิศาสตร์กายภาพ” เรื่อง.....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนนประเมิน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
1.	ฉันเลือกชิ้นงานที่ ชอบ/ ทำท่าย่าง ยาก					
2.	ฉันกำหนดวันเริ่มทำงานชัดเจน					
3.	ฉันเขียนโครงการด้วยตนเอง					
4.	ฉันมีการวางแผนปฏิบัติงาน					
5.	ฉันมีปฏิทินปฏิบัติงาน					
6.	ฉันกำหนดเป้าหมายของงาน					
7.	ฉันปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ					
8.	ฉันเกิดความรักและผูกพันทุ่มเท ให้กับงาน					
9.	ฉันตรวจสอบ ปรับปรุง พัฒนางาน					
10.	ฉันปรึกษาหารือครู/เพื่อน เมื่อมีปัญหา					

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนนประเมิน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
11.	ฉันมีกำลังใจ/ท้อแท้/วิตก ในการทำงาน					
12.	ฉันอยากเห็นผลสำเร็จของงาน					
13.	ฉันชอบทำงานคนเดียวมีสมาธิดี					
14.	ฉันชอบทำงานร่วมกับเพื่อน					
15.	ฉันทำงานเสร็จตามเวลา					
16.	ฉันมีความภูมิใจในผลงานที่ออกมา					
17.	ฉันภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง					
18.	ฉันศึกษาหาข้อมูลหาความรู้ ด้วยตนเอง					
19.	ฉันใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างประหยัด					
20.	ฉันนำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ ใช้อย่างคุ้มค่า					
21.	ฉันนำเศษวัสดุมาปรับใช้ให้เกิด ประโยชน์					
22.	ฉันเสียค่าใช้จ่ายในการทำ โครงการนี้.....บาท					
	รวมคะแนน					

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(.....)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/ เลขที่

วัน/เดือน/ปี.....

ตัวอย่าง

แบบประเมินการนำเสนอ

“การสร้างหุ่นจำลองลักษณะภูมิศาสตร์กายภาพ”

เรื่อง.....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนนประเมิน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
1.	การเตรียมความพร้อม					
2.	มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่					
3.	มีสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีประกอบ					
4.	นำเสนอได้น่าสนใจ					
5.	เนื้อหาสาระสำคัญถูกต้อง					
6.	ขนาดหุ่นจำลองเหมาะสม					
7.	มีความประณีต และสวยงาม					
8.	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
9.	ตัวอักษรชัดเจนสวยงามมีขนาดเหมาะสม					
10.	ให้สีสรรถูกต้องเหมือนจริง					
11.	อธิบายเสียงดัง ชัดเจน อักษรถูกต้อง					
12.	เหมาะสมกับเวลา/รักษาเวลา					
13.	นำผลงานมาปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น					
	รวมคะแนน					

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(.....)

ตนเอง/เพื่อน/กลุ่ม/ครู/ผู้ปกครอง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/ เลขที่

วัน/เดือน/ปี.....

ตัวอย่าง

แบบประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม

เรื่อง.....

ชื่อกลุ่ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/.....

1. เลขที่..... 2. เลขที่.....

3. เลขที่..... 4. เลขที่.....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1.	การเตรียมความพร้อม				
2.	เนื้อหาสาระถูกต้อง ครบคลุม ชัดเจน				
3.	รูปแบบการนำเสนอ				
4.	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
5.	การรักษาเวลา				
6.	ความสนใจของผู้ฟัง				
	รวมคะแนน				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วัน/เดือน/ปี.....

เกณฑ์การประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม

1. การเตรียมความพร้อม

3 คะแนน = มีการจัดเตรียมสถานที่ สื่อและอุปกรณ์ ไว้อย่าง
พร้อมเพียง

2 คะแนน = มีสื่อและอุปกรณ์ แต่ขาดการจัดเตรียมสถานที่

1 คะแนน = สื่อและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ

2. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน

- 3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วน ตรงตามจุดประสงค์
- 2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงจุดประสงค์
- 1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ตรงตามจุดประสงค์

3. รูปแบบการนำเสนอ

- 3 คะแนน = มีเทคนิคนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยี ประกอบการนำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และประหยัด
- 2 คะแนน = มีเทคนิคนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยี ประกอบการนำเสนอที่น่าสนใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้นำวัสดุในท้องถิ่น
- 1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่น่าสนใจ

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม

- 3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
- 2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาท และมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
- 1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาท และมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม

5. การรักษาเวลา

- 3 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมได้ตามเวลาที่กำหนด
- 2 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมได้เร็วกว่าเวลาที่กำหนด
- 1 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมได้ช้ากว่าเวลาที่กำหนด

6. ความสนใจของผู้ฟัง

- 3 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 90 ขึ้นไป สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70 - 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 1 คะแนน = ผู้ฟังต่ำกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

ตัวอย่าง

แบบประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม

เรื่อง

ชื่อกลุ่ม.....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/.....

รายชื่อสมาชิก

1.เลขที่..... 2.เลขที่.....
3.เลขที่..... 4.เลขที่.....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1.	การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน				
2.	แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ				
3.	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
4.	การประเมินและปรับปรุงงาน				
	รวมคะแนน				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วัน/เดือน/ปี.....

เกณฑ์การประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม

1. การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน

- 3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย
การทำงานอย่างชัดเจน
- 2 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายใน
การทำงาน
- 1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายใน
การทำงาน

2. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

- 3 คะแนน = กระจายงานได้ทั่วถึง และตรงตามความสามารถของสมาชิกทุกคน
- 2 คะแนน = กระจายงานได้ทั่วถึง แต่ไม่ตรงตามความสามารถของสมาชิก
- 1 คะแนน = กระจายงานไม่ทั่วถึง

3. การปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย

- 3 คะแนน = ทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนด
- 2 คะแนน = ทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายแต่ช้ากว่าเวลาที่กำหนด
- 1 คะแนน = ทำงานไม่สำเร็จตามเป้าหมาย

4. การประเมินและปรับปรุงงาน

- 3 คะแนน = สมาชิกทุกคนร่วมปรึกษาหารือ ติดตามตรวจสอบ และปรับปรุงงานเป็นระยะ
- 2 คะแนน = สมาชิกทุกคนร่วมปรึกษาหารือ และไม่ปรับปรุงงาน
- 1 คะแนน = สมาชิกทุกคนไม่ร่วมปรึกษาหารือ และไม่ปรับปรุงงาน

ตัวอย่าง

แบบประเมินการจัดป้ายนิเทศ

เรื่อง

ชื่อกลุ่ม..... ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/.....

รายชื่อสมาชิก

1.เลขที่..... 2.เลขที่.....

3.เลขที่..... 4.เลขที่.....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1.	ความถูกต้องของเนื้อหา				
2.	ความประณีตสวยงาม				
3.	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์				
4.	สาระประโยชน์				
	รวมคะแนน				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วัน/เดือน/ปี.....

เกณฑ์การประเมินการจัดป้ายนิเทศ

1. ความถูกต้องของเนื้อหา

3 คะแนน = มีเนื้อหาสาระสำคัญครบถ้วน สื่อความหมายและมี
รูปภาพชัดเจน

2 คะแนน = มีเนื้อหาสาระสำคัญครบถ้วน สื่อความหมายและมี
รูปภาพไม่ตรงกับเนื้อหา

1 คะแนน = มีเนื้อหาสาระสำคัญไม่ครบถ้วน ไม่ชัดเจน

2. ความประณีตสวยงาม

- 3 คะแนน = รูปภาพสวยงาม ตัวอักษรคมชัดสวยงาม สีสันทันเหมาะสม การวางรูปแบบสมดุล
- 2 คะแนน = รูปภาพสวยงาม ตัวอักษรคมชัด สีสันทันไม่ดึงดูดความสนใจเหมาะสม
- 1 คะแนน = รูปภาพ ตัวอักษรไม่สวยงามและเหมาะสม

3. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

- 3 คะแนน = รูปแบบการนำเสนอแปลกใหม่ มีการประยุกต์วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นมาใช้ มีความประหยัด และคุ้มครอง
- 2 คะแนน = รูปแบบแนวความคิดที่แปลกใหม่ ประยุกต์ใช้วัสดุในท้องถิ่น แต่ไม่ประหยัด
- 1 คะแนน = รูปแบบไม่มีแปลกใหม่ ไม่น่าสนใจ

4. สาระประโยชน์

- 3 คะแนน = ให้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้ครอบคลุมเนื้อหาและชัดเจน
- 2 คะแนน = ให้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ไม่ครอบคลุมเนื้อหาเท่าที่ควร
- 1 คะแนน = ให้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพได้น้อยมาก

ตัวอย่าง

แบบประเมินเพิ่มสารสนเทศข้อมูล

จุดประสงค์การเรียนรู้
ชื่อกลุ่ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่...../.....
1. เลขที่..... 2. เลขที่.....
3. เลขที่..... 4. เลขที่.....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1.	ความถูกต้องของเนื้อหา				
2.	ประโยชน์ในการนำไปใช้				
3.	รูปแบบการนำเสนอ				
	รวมคะแนน				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)
วัน/เดือน/ปี.....

เกณฑ์การประเมินเพิ่มสารสนเทศข้อมูล

1. ความสมบูรณ์ของเนื้อหา

- 3 คะแนน = เนื้อหาถูกต้องครบถ้วนและมีแหล่งอ้างอิง
2 คะแนน = เนื้อหาถูกต้องขาดการระบุแหล่งอ้างอิง
1 คะแนน = เนื้อหาไม่สมบูรณ์

2. ประโยชน์การนำไปใช้

- 3 คะแนน = ให้ข้อมูลเพียงพอต่อการใช้อ้างอิงและศึกษาค้นคว้ากับรายวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 2 คะแนน = ให้ข้อมูลไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้อ้างอิงหรือศึกษาค้นคว้า
- 1 คะแนน = ให้ข้อมูลไม่ชัดเจนต่อการอ้างอิง

3. รูปแบบการนำเสนอ

- 3 คะแนน = การออกแบบรูปเล่มสีสันทันสวยงามดึงดูดความสนใจแบ่งเนื้อหาได้เป็นสัดส่วน ได้ชัดเจน
- 2 คะแนน = การออกแบบรูปเล่มสวยงาม แต่แบ่งกรอบเนื้อหาไม่เป็นสัดส่วน
- 1 คะแนน = การออกแบบรูปเล่มไม่น่าสนใจ และแบ่งกรอบเนื้อหาไม่เป็นสัดส่วน

ตัวอย่าง

แบบประเมินแผนทิมโนทัศน์

จุดประสงค์การเรียนรู้.....

ชื่อ เลขที่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.../.....

ชื่อ เลขที่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.../.....

ชื่อ เลขที่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.../.....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คะแนน				ข้อคิดเห็น
		4	3	2	1	
1.	ข้อมูลถูกต้อง					
2.	สัญลักษณ์ มาตราส่วนถูกต้องชัดเจน					
3.	ระบายสีได้ถูกต้อง และสวยงาม					
4.	สะอาดเรียบร้อย					
	รวมคะแนน					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วัน/เดือน/ปี.....

เกณฑ์การประเมินแผนทิมโนทัศน์

- 4 คะแนน = ข้อมูลถูกต้องครอบคลุมรายละเอียดที่สำคัญ สัญลักษณ์
มาตราส่วนถูกต้อง ชัดเจน ลงสีถูกต้องสวยงาม และ
สะอาดเรียบร้อย
- 3 คะแนน = ข้อมูลถูกต้องครอบคลุมรายละเอียดที่สำคัญ สัญลักษณ์
มาตราส่วนถูกต้อง ชัดเจน ลงสีถูกต้องขาดความ
สวยงาม ไม่สะอาดเท่าที่ควร

- 2 คะแนน = ข้อมูลถูกต้อง สัญลักษณ์ มาตรการส่วนถูกต้องชัดเจน
ลงสีลูกบางส่วนไม่สวยงาม และไม่สะอาดเรียบร้อยเท่า
ที่ควร
- 1 คะแนน = ข้อมูลถูกต้องบางส่วน สัญลักษณ์ มาตรการส่วนถูก
ต้องไม่ชัดเจน

ตัวอย่าง

แบบประเมินหุ่นจำลองแผนที่ภาค

จุดประสงค์การเรียนรู้.....

ชื่อ เลขที่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.../.....

ชื่อ เลขที่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.../.....

ชื่อ เลขที่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.../.....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คะแนน				ข้อคิดเห็น
		4	3	2	1	
1.	ข้อมูลถูกต้อง					
2.	สัญลักษณ์ มาตรการส่วนถูกต้องชัดเจน					
3.	ระบายสีได้ถูกต้อง และสวยงาม					
4.	สะอาดเรียบร้อย					
	รวมคะแนน					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วัน/เดือน/ปี.....

เกณฑ์การประเมินหุ่นจำลองแผนที่ภาค

- 4 คะแนน = ข้อมูลถูกต้องครอบคลุมรายละเอียดที่สำคัญ สัญลักษณ์
มาตราส่วนถูกต้องชัดเจน ลงสีถูกต้องสวยงาม
และสะอาดเรียบร้อย
- 3 คะแนน = ข้อมูลถูกต้องครอบคลุมรายละเอียดที่สำคัญ สัญลักษณ์
มาตราส่วนถูกต้อง ชัดเจน ลงสีถูกต้องขาดความ
สวยงาม ไม่สะอาดเท่าที่ควร
- 2 คะแนน = ข้อมูลถูกต้อง สัญลักษณ์ มาตราส่วนถูกต้องชัดเจน
ลงสีถูกต้องบางส่วนไม่สวยงาม และไม่สะอาดเรียบร้อย
เท่าที่ควร
- 1 คะแนน = ข้อมูลถูกต้องบางส่วน สัญลักษณ์ มาตราส่วนถูกต้อง
ไม่ชัดเจน

ตัวอย่าง

แบบประเมินการจัดนิทรรศการ

โครงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น
สหวิทยาเขตราชสีมา ณ โรงเรียนขามทะเลสอวิทยา จังหวัดนครราชสีมา
วันพุธที่ 2 สิงหาคม 2543

คำชี้แจง ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย/ที่เห็นว่าเหมาะสมตรงกับความเป็นจริง

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คะแนน				
		ดีที่สุด	ดี	ดีมาก	พอใจ	ปรับปรุง
		5	4	3	2	1
1.	รูปขบวนแห่กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม ไทยสวยงาม					

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คะแนน				
		ดีที่สุด 5	ดี 4	ดีมาก 3	พอใจ 2	ปรับปรุง 1
2.	พิธีกรแต่งกายเป็นเอกลักษณ์ไทย ใช้ภาษาเหมาะสม					
3.	การแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย					
4.	ภาคบนเวทีถูกต้องสวยงาม					
5.	การออกร้านแสดงผลผลิตของทุกภาค มีเอกลักษณ์ และจัดตกแต่งสวยงาม					
6.	สถานที่จัดงานแสดงศิลปวัฒนธรรม เอก-ลักษณ์ไทย และภูมิปัญญา ท้องถิ่นเหมาะสม					
7.	อาหารพื้นเมืองมีหลากหลาย และ ตกแต่งสวยงาม					
8.	ป้ายนิทรรศการให้ความรู้ตกแต่ง สวยงาม					
9.	ระยะเวลาจัดงานแสดงศิลปวัฒนธรรม เอก-ลักษณ์ไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น เหมาะสม					
10.	การละเล่นพื้นเมืองมีหลากหลาย					
11.	การแสดงของขบวนแห่ประเพณีแต่ละ ภาคมีหลากหลาย					
12.	นักเรียนมีส่วนร่วมจัดงานนิทรรศการ ศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ไทย และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น					
	รวมคะแนน					

ข้อเสนอแนะ

ตัวอย่าง

แบบประเมินโครงการ

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

จุดประสงค์การเรียนรู้

.....

ชื่อโครงการ

ชื่อกลุ่ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/.....

รายชื่อสมาชิก

1. เลขที่..... 2. เลขที่.....

3. เลขที่..... 4. เลขที่.....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1.	การสำรวจปัญหา				
2.	การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา				
3.	การกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา				
4.	การดำเนินงานตามแผนที่วางไว้				
5.	การประเมินการปรับปรุงงาน				
6.	ผลการดำเนินงาน โครงการ				
	รวมคะแนน				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วัน/เดือน/ปี.....

เกณฑ์การประเมิน

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาลิ่งแวดล้อม

1. การสำรวจปัญหา

- 3 คะแนน = มีหลักฐานวิธีการสำรวจปัญหา
- 2 คะแนน = มีหลักฐานแสดงการสำรวจปัญหาแต่ขาดข้อสรุปที่ชัดเจน
- 1 คะแนน = ขาดหลักฐานแสดงวิธีการสำรวจปัญหา

2. การวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหา

- 3 คะแนน = การวิเคราะห์สาเหตุปัญหามาจากแหล่งอ้างอิงหลากหลาย
- 2 คะแนน = การวิเคราะห์สาเหตุปัญหามีแหล่งอ้างอิงไม่มากเท่าที่ควร
- 1 คะแนน = การวิเคราะห์สาเหตุปัญหาขาดแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ

3. การกำหนดแนะแนวทางการแก้ปัญหา

- 3 คะแนน = มีการกำหนดแนวทางแก้ปัญหาจากทางเลือกหลากหลาย
- 2 คะแนน = มีการกำหนดแนวทางแก้ปัญหาจากทางเลือกเพียงเล็กน้อย
- 1 คะแนน = มีการกำหนดแนวทางแก้ปัญหาขาดการแสดงทางเลือกอื่น

4. การดำเนินงานตามแผน

- 3 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมตามเวลาที่กำหนดร้อยละ 90 ขึ้นไป
- 2 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมตามเวลาที่กำหนดร้อยละ 70 - 89
- 1 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมตามเวลาที่กำหนดต่ำกว่าร้อยละ 70

5. การประเมินและปรับปรุง

- 3 คะแนน = มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อปรับปรุงงานเป็นระยะ ๆ หลายครั้ง

- 2 คะแนน = มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อปรับปรุงงานบ้างไม่เกิน 2 ครั้ง
- 1 คะแนน = มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อปรับปรุงงานน้อยมาก (1 - 2 ครั้ง)

6. ผลการดำเนินโครงการ

- 3 คะแนน = บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 ขึ้นไป
- 2 คะแนน = บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร้อยละ 60 - 79
- 1 คะแนน = บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ต่ำกว่าร้อยละ 60

ภารกิจของครูต้นแบบเพื่อปฏิรูป การเรียนรู้

ในการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ และการพัฒนาครูเครือข่ายในรูปแบบ “กัลยาณมิตรนิเทศ” ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-เดือนกุมภาพันธ์ 2543 เป็นเวลาติดต่อกัน 4 เดือนเต็ม ได้ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

ครูต้นแบบ เป็นบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นแกนนำในการปฏิรูปการเรียนรู้ จึงได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานพัฒนาครูเครือข่ายตามรูปแบบการสอนของตน จึงได้ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 รับสมัครสมาชิกครูเครือข่าย จากครู-อาจารย์ที่สนใจเรื่องการปฏิรูปการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็น ครูเครือข่ายของครูต้นแบบ โดยเน้นเรื่องความสะดวกในการนิเทศ ติดตาม ระยะเวลา ที่พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างใกล้ชิด

1.2 ประชุมนิเทศสมาชิกครูเครือข่าย

1.3 นิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงานของครูเครือข่ายทุกวันทุกสัปดาห์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันคิดแก้ปัญหาการเรียนการสอนเป็นระยะ และร่วมกันพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4 สรุปผลการดำเนินงาน และรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงาน ผลงานของครูเครือข่าย นำเสนอโดยการจัดนิทรรศการ เพื่อเผยแพร่ผลการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.5 จัดทำรายงานผลต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

จาก ครูต้นแบบขยายสู่ เพื่อนครูเครือข่ายอย่างไม่หยุดยั้ง

การพัฒนาตนเอง เป็นสิ่งจำเป็นของครูทุกคน โลกมีการเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีเครือข่ายการเรียนรู้จาก ทุกมุมโลก ได้ถูกย่อมาไว้ในคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ตจึงเป็นแหล่ง เรียนรู้ที่สำคัญ ในปัจจุบันที่ทั้งครูและนักเรียนสามารถเรียนรู้ รับข่าวสาร ข้อมูลวิทยาการใหม่ๆ ได้พร้อมกัน ระบบคอมพิวเตอร์จึงเข้ามามีบทบาท ต่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยของมนุษย์

กิจกรรมร่วมพัฒนาคุณภาพของบุคลากรทางการศึกษา จาก กระแสสังคมที่มุ่งไปสู่การปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ทำให้หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ของทางราชการ ได้จัดโครงการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยเชิญครูต้นแบบไปเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องกระบวนการจัดการเรียน การสอน เช่น

- วิทยากรการอบรมหัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจัดการ เรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
- วิทยากรการอบรมครูผู้สอนเศรษฐศาสตร์ ปี 2000
- วิทยากรการอบรมโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และสิ่งแวดล้อม

- วิทยาการการอบรมบุคลากรโรงเรียน ในสหวิทยาเขตราชสีมา การจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- วิทยาการแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู เกณฑ์ ของสหวิทยาเขตราชสีมา
- วิทยาการการอบรมตามโครงการพัฒนาข้าราชการครูที่ได้รับการบรรจุใหม่
- วิทยาการการจัดประชุมสัมมนา โครงการส่งเสริมและพัฒนาครูเกณฑ์ นำเพื่อเป็นครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้
- เลขานุการดำเนินงานจัดนิทรรศการศิลปวัฒนธรรม เอกลักษ์ณ์ ไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสหวิทยาเขตราชสีมา

การจัดตั้งชมรมครูต้นแบบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยครู ต้นแบบของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รวมตัวกันก่อตั้งขึ้น เริ่มก่อตั้งในวันที่ 20 มีนาคม 2543 มีศูนย์กลางการดำเนินการอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อรวมตัวกันของครูต้นแบบในการขยายผลการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้ครู-อาจารย์ นอกเหนือจากครูเครือข่าย โดยมีเป้าหมายไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และร่วมกันจัดนิทรรศการแสดงผลงานของครู ต้นแบบและครูเครือข่าย อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

แนะนำครุภัณฑ์แบบ ปี 2542

แนะนำครูต้นแบบ ปี 2542

ชื่อ/นามสกุล	นางสาวกษมาภา รัตนโกชน์	
ตำแหน่ง	อาจารย์ 3 ระดับ 7	
สถานที่ทำงาน/สังกัด		
ชื่อสถานที่	โรงเรียนจามทะเลสอวิทยา	
สังกัด	กรมสามัญศึกษา	
	ตำบลจามทะเลสอ	อำเภอ จามทะเลสอ
	จังหวัดนครราชสีมา	รหัสไปรษณีย์ 30280
ที่อยู่	บ้านเลขที่	286 หมู่ที่ 4 ถนนมูขมมนตรี
	ตำบลบ้านใหม่	อำเภอเมือง
	จังหวัดนครราชสีมา	รหัสไปรษณีย์ 30280
โทรศัพท์	โทรศัพท์ที่ทำงาน	0-4439-7229
	โทรศัพท์ที่บ้าน	0-4435-1447
	โทรสาร	0-4439-7229
	โทรศัพท์มือถือ	0-1966-9680

คณะผู้ดำเนินการ

ที่ปรึกษา

ดร.รุ่ง แก้วแดง

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ดร.นงราม เศรษฐพานิช

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา

นางสาวมยุรี จารุปาณ

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

นักวิจัย

นางสาวกษมาภา รัตน์ โทษณ์ ครูต้นแบบ ปี 2542

วิชา สังคมศึกษา ระดับ มัธยมศึกษา

ผู้พิจารณารายงาน

อาจารย์ศรีนวล ทุมชัย

ผู้ดำเนินการโครงการ

นางสาวสมรัชนีกร อ่องเอิบ

นางสาวกัทธิดา พันธุ์แสน

นางฟ้าม่วย เรืองเลิศบุญ

นางสาวชนิดา อาคมวัฒนะ

บรรณาธิการ ผู้เรียบเรียง และจัดพิมพ์ต้นฉบับ

นางฟ้าม่วย เรืองเลิศบุญ

ผู้ประสาน

นายสมยศ พันธุ์โอพารกุล

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)

สำนักนายกรัฐมนตรื

เพราะว่าครูคือ ผู้นำแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้
และผู้เรียนเป็นหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้
ครู จึงต้องพึงระลึกอยู่เสมอว่า
ครู มีหน้าที่สร้างทรัพยากรมนุษย์
ให้มีคุณภาพและเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ

กษมาภา รัตน์โกษฐ์

